

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 16 maj 2007
Utskriftsvänlig pdf-fil

Friddrott är inte idrottsvetenskaparnas bästa gren; detta är sant åtminstone utanför psykologins och fysiologins domäner. De texter på idrottsforum.org som behandlar friddrott ut ett humanistisk-samhällsvetenskapligt perspektiv kan räknas på ena handens tumme.

Forskare i forumets närhet, vars främsta intressen är fotboll och – möjligtvis – andra lagsporter, ser bara förvånade ut när friddrott kommer på tal. Kanske är friddrotten alltför individorienterad, kanske är utövarens drivkrafter alltför individualistiska – men nog borde friddrotten kunna studeras med sociologiska glasögon, eller varför inte historiska?

Historieprofessorn Lennart K. Persson har läst en bok som – på ett mycket speciellt sätt – tar ett historiskt grepp över svensk friddrott. I *Svenska Mästerskapen i friddrott 1896–2005: Medaljerna, historierna, bilderna* har Erik Wigers sammanställt 20 års mödosam

dataregistrering av friddrottslig resultatstatistik i bokform. Vår recensent kommer i sin recension ut som fullfjädrad kalenderbitare, men han beklagar att "medaljerna" och "bilderna" i boken inte kompletterats med "historierna" som kunnat sätta liv i den lite tunglästa sifferexercisen.

Svensk friddrott i siffror

Lennart K. Persson

Historiska institutionen, Göteborgs universitet

Erik Wiger

Svenska Mästerskapen i friddrott 1896–2005: Medaljörerna, historierna, bilderna

280 sidor, inb., ill.

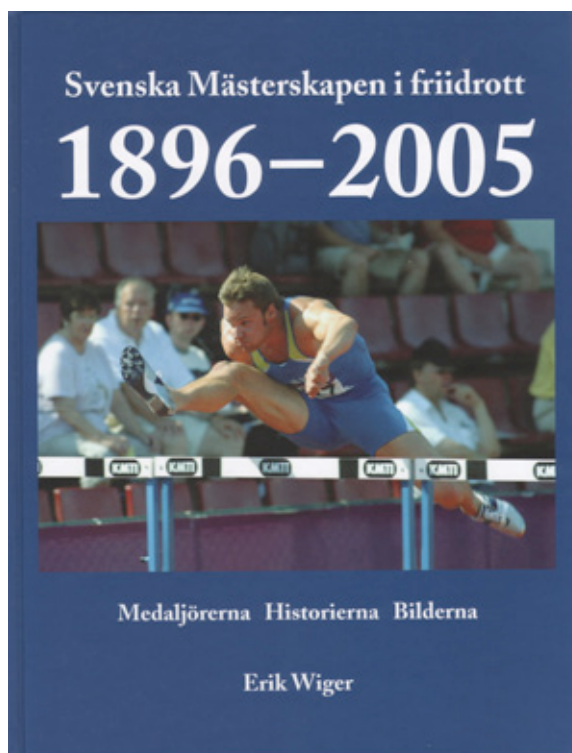
Trångsund: Textograf Förlag 2006

ISBN 978-91-631-9065-0

Erik Wiger står som författare till boken *Svenska Mästerskapen i friddrott 1896–2005. Medaljerna Historierna Bilderna*. I sitt förord berättar han att bokens ursprung kan dateras till år 1984 då han skaffade sin första dator. För att lära sig hantera den beslöt han att bland annat bygga upp en databas. Till en början skrev han in alla svenska mästare i friddrott samt vissa data med anknytning till dessa. Under åren har denna databas byggts ut så att den idag rymmer nästan 30 000 poster. Det är från denna samlade informationsmängd Wiger utgår och detta sätter en mycket bestämd prägel på hans framställning.

Wiger, som är född 1941, har en nästan livslång erfarenhet av friddrott. I sin ungdom tävlade han för Järvsö IF och vann 1962 SM-brons på 3 000 m hinder. Under 1970-talet var han rikstränare för Svenska Friidrottsförbundet och tillträdde 1977 för en kort tid sysslan som förbundets förste förbundskapten. Under förra delen av 1990-talet verkade han som ordförande för Stockholms Friidrottsförbund och ingick därefter åren 1995–2003 i styrelsen för Svenska Friidrottsförbundet.

Wiger har haft hjälp av flera personer vid arbetet med boken. Sex sådana, välkända i friddrottskretsar, avtackas i förordet. Den största hjälpen förefaller dock ha kommit från bokens redaktör Jonas Hedman. Uppgifterna om vad

han konkret bistått med varierar mellan förordet och det avsnitt som benämns förklaringar. Enligt det förra har han främst utfört de tabellariska medaljsummeringarna för respektive gren, medan han enligt det senare bl a och även skrivit alla texter ”i samarbete med” Wiger och dessutom svarat för samtliga bildtexter.

Ämnet för boken är 110 år av SM i friidrott – utomhus – arrangerade av Svenska Idrottsförbundet, som 1950 bytte namn till Svenska Friidrottsförbundet. Under flera årtionden gällde tävlingarna endast män. SM för kvinnor blev officiellt först 1928. I de behandlade grenarna inkluderas vissa sådana som efterhand kom att försvinna från förbundets område, t ex brottning, dragkamp och fotboll. Till utomhusgrenarna för författaren också SM i inomhushopp åren 1913–1965, tävlingar som tidigare ägt rum utomhus. Totalt innebär detta att ämnet inbegriper 702 SM-arrangemang med sammanlagt 77 grenar vid vilka det utdelats ungefär 14 500 medaljer.

Boken omfattar totalt 280 sidor. Den är indelad i över 60 avsnitt och därtill kommer två förord samt källförteckning och ett slutord. Antalet uppställningar över medaljörer, summerande tabeller och redovisningar av lagmedlemmar uppgår till ca 175. Utöver detta presenteras en mer än tiosidig förteckning med år, datum, ort, arena och arrangör för samtliga SM-tävlingar under perioden plus en förteckning över två sidor om klubbars geografiska hemvist. Illustrationerna består av 225 foton och två teckningar, vilka senare visar hur grenhopp och mellan hopp utfördes. Fotona är genomgående i svart-vitt. Eftersom de kronologiskt sett täcker nästan hela perioden och varierar betydligt i motivval bidrar de påtagligt till att göra boken attraktiv.

Varje avsnitt behandlar, i princip, en gren. I normalfallet består avsnittet av en sida text, två sidor resultatredovisning och en sida foton. Resultatredovisningen ger årsvisa uppgifter om de tre främsta i SM – namn, klubb och tid (motsv.). Redovisningen avslutas med en tabell i vilken de mest medaljrika medaljörerna (antalet varierar) i grenen rangordnas enligt poängberäkningen 3-2-1 för vunna medaljer samt åren då dessa erövrades. I texten lyfter författaren fram de tre-fyra främsta i grenen (med angivande av födelseår/levnadsår) och kommenterar omfattningen av deras medaljinnehav och den tidsperiod under vilken framgångarna inträffade. Har vederbörande erövrat medalj i flera grenar observeras det. I den mån vederbörande har internationella meriter anges det liksom, i vissa fall, om vederbörande deltagit i Finnkampen eller liknande. Bildtexterna upprepar med ganska få undantag uppgifter som redan givits i huvudtexten. Eftersom upplägget är detsamma i varje avsnitt blir texten väldigt ensartad och rymmer många repetitiva inslag. (Spårvägens GoIF:s namnbyten anges ett tiotal gånger). För att anknyta till bokens undertitel kan det konstateras att medaljörerna behandlas och att bilderna finns där. Däremot är historierna, som skulle ha kunnat ge texten ökad variation och personkänedom, förhållandevis få. I sammanhanget bör det likväl sägas att texten är synnerligen lättläst även om den ur språklig synpunkt lämnar en del övrigt att önska. Den förteckning över källor och litteratur, vilken finns sist i boken, kan däremot inte betecknas som tillfredsställande.

Ur det hav av uppgifter som boken innehåller nöjer jag mig med att peka på några av de resultat som de statistiska beräkningarna ger. På den manliga sidan är Erik Lemming (1880–1930) SM-historiens särklassigt främste medaljör. Under åren 1899–1922 vann han totalt 25 guld, 25 silver och 7 brons i åtta skilda grenar. Bland kvinnorna innehas toppositionen av Ruth Svedberg (1903–2002). Hon erövrade 22 guld, 14 silver och 7 brons i åtta olika grenar åren 1929–1949. Ser vi till enskilda grenar bland män befinner sig släggkastaren Birger Asplund (född 1929) i topp med sina 15 guld – tagna i en följd, 2 silver och 1 brons under perioden 1952–1969. På damsidan är Majken Åberg (1920–1999) den främsta med 16 raka SM-vinster i grenen slungboll åren 1937–1952. Malmö AI, bildad 1908, är den mest medaljrika klubben genom tiderna och bäst i stafettgrenarna bland både män och kvinnor. Örgryte IS, bildat 1887, är den förening som erövrat mästerskapsstandaret – instiftat 1910 (separat för kvinnor från 1960) – flest gånger. Stockholms Stadion har varit platsen för 48 SM-arrangemang. (Parentetiskt vill jag i detta sammanhang uttrycka förhoppningen att Wiger förr eller senare ställer sitt material till Svenska Friidrottsförbundets disposition och att detta gör det tillgängligt för framtida forskning.)

Genom sin databas besitter Erik Wiger en fantastisk kunskap inom området vilken han försöker förmedla till läsare via sin bok. Det är en inte helt problemfri uppgift. Boken är definitivt inte ett verk som den allmänt idrottsintresserade sätter sig ned och sträckläser. För att genomföra en sådan prestation måste man ha ett brinnande intresse inte bara för friidrott utan också för friidrottens historia och framför allt friidrott serverad i statistisk form – och dessa egenskaper delar jag sannolikt inte med så många. Något sprinterlopp i mängd till bokhandeln kan knappast förväntas. Det sagda innebär likväl inte att jag anser att boken bör förbigås med tystnad. Den enorma mängd uppgifter den innehåller imponerar verkligen och den är trevlig att bläddra i, inte minst till följd av en tilltalande layout med trespaltig text. Som uppslagsverk har den ett stort värde och skall lämpligen ingå i bokbeståndet hos alla dem som besitter ett djupt och brett intresse för idrott.

© Lennart K. Persson 2007

Köp boken från Bokus.se

Kjøp boken fra Bokus.se

Køb bogen fra Bokus.se

www.idrottsforum.org | Redaktör Kjell E. Eriksson | Ansvarig utgivare Aage Radmann